

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2006
FORFATTER:	Knud Sørensen
TITEL:	Fra Riga til De Danske Mejeriers Maskinfabrik.
KORT RESUME:	Om værktøjskonstruktør Ludvig Baltgalv Hansen (1926-1996).

FRA RIGA TIL DE DANSKE MEJERIERS MASKINFABRIK

AF KNUD SØRENSEN

Vor kollega på De Danske Mejeriers Maskinfabrik, det senere Pasilac Therm, i dag APV-Kolding, værktøjskonstruktør **Ludvig Baltgalv Hansen** havde aftalt med sin nærmeste familie, at han skulle nedskrive en beretning om de mange dramatiske begivenheder, han og hans familie måtte igennem, inden de kom til Danmark. Men beretningen blev aldrig skrevet færdig, og det er grunden til, at jeg fortæller hans historie, som han fortalte den for os.

BARNDOMMEN

Ludvig blev født i Riga i Letland i 1926. Hans far ingeniør Albinus Hansen, som stammede fra Vejle, havde gennem mange år arbejdet med projekter i Rusland og i de baltiske stater. Da Ludvig blev født, drev faderen sin egen kemiske virksomhed, hvor der fremstilledes kuldioxid til teknisk brug. Ludvigs mor Alexandra var lettisk statsborger og efter forholdene en velstående kvinde. Hun var ejer af det store herskabelige hus, som var Ludvigs hjem i 14 år. Ved ægteskabets indgåelse frasagde Albinus sig sit danske statsborgerskab og fik nu lettisk indfødsret. Det skulle vise sig at få indflydelse på familiens skæbne.

Ved indgåelse af en ikke-angrebspagt mellem Hitler og Stalin blev Letland i 1939

overladt til Sovjetunionen. Efter Stalins dekretter blev utallige indbyggere fordrevet fra deres land og deporteret til Sibirien, til Kamtjatka-halvøen og til andre arktiske ødemarker. Til erstatning for de fordrevne indbyggere tvangsflyttedes folk til Letland fra andre sovjetrepublikker i den hensigt at russificere hele Baltikum. I disse usikre tider søgte Albinus Hansen om indrejsetilladelse til Danmark for hele familien, men forgæves. Danmarks grænser var lukkede, og Albinus, som havde lettisk pas, fik afslag på sin ansøgning om dansk indrejse.

Som en følge af den tysk-russiske pagt blev det i Letland boende tyske mindretal tvangsflyttet til Tyskland. For at undgå risikoen for en deportation mod øst til Sibirien, henvendte Albinus sig til det tyske gesandtskab for at tilkendegive sit tyske sindelag. Det var nok hans eneste chance for at komme væk fra Stalins tyrani.

Han og familien fik derefter ordre til at forlade Letland i 1941. Hele hans ejendom, fabrik og det store hus blev nationaliseret, og værdierne blev overført til sovjetisk administration.

UDREJSEN FRA RIGA

En bidende kold vinterdag i februar 1941 ankom familien til Rigas banegård for at for-

Ludvigs barndomshjem i Riga.

lade landet. De måtte hver kun medbringe en kuffert samt det tøj, de havde på. For at få så meget som muligt med, havde de taget alt det tøj på, de kunne have under frakkerne. Ludvig havde bl.a. 2 par lange underbukser på. Kufferterne og en bylt med sengetøj havde de kørt til banegården på Ludvigs lille kælkk. Til Ludvigs store sorg blev kælken efterladt på perronen. Den måtte ikke komme med det overfyldte tog med de mange fordrevne.

På begge sider langs toget stod russiske soldater og agenter fra Stalins hemmelige politi NKVD, som skulle forhindre, at folk uden udrejsetilladelse skulle snige sig ombord på toget. At familien fik lov at rejse ind i Tysk-

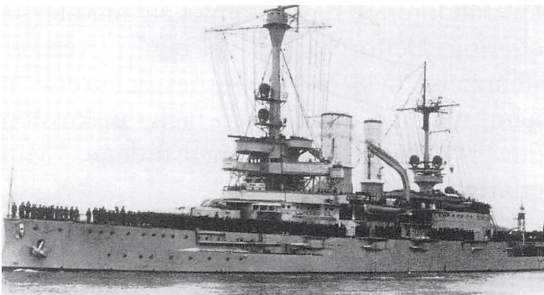
land i 1941, kan kun skyldes, at ikke-angrebspagten mellem Tyskland og Sovjet stadig eksisterede. Hvis udvisningen var sket efter det tyske angreb på Sovjet i juni 1941, var familien Hansen sikkert, som Albinus frygtede, blevet sat på et tog med et fjernt østområde som mål. Så havde vi nok aldrig lært Ludvig at kende.

To familier blev stuvet sammen i én kupé, og efter 3 døgn strabadser ankom toget til byen Weigelhausen i Sydtykland. Her blev de udmattede mennesker under elendige forhold indkvarteret i en gennemgangslejr, som var en stor tom sanatorielignende bygning, der tidligere havde huset evnesvage mennesker. Ludvig har fortalt, at han af en ansat gartner i haven fik at vide, at alle de hjælpeløse handicappede beboere var blevet ført bort og likvideret i henhold til nazisternes eutanasi-program, som ikke levede plads til evnesvage i Nazityskland. Da alle repatrieringsforhold var bragt i orden, kunne familien forlade Schloss Werneck.

KRIGSTJENESTEN

Efter ophold i en forstad til Berlin fik Albinus arbejde som ingeniør på Rostock Skibsværft. Her kom Ludvig i lære som maskinarbejder, da han var omkring 16 år i 1942. Hvis læretiden har været 4 år, har han næppe været udlært, da han blev indkaldt til den tyske Kriegsmarine til tjeneste i Østersøflåden.

I en periode var Ludvig i tjeneste på linesskibet L. Schleswig-Holstein. Skibet havde været med i indledningen til 2. verdenskrig med beskydning af den polske fæstning Westerplatte den 1. september 1939. Skibet

Linieskibet "Schleswig-Holstein", som Ludvig gjorde tjeneste på. Kopi fra "Die Deutsche Flotte", 1848-1945.

havde også dækket de tyske troppers landsætning i København på Langelinie den 9. april 1940. Ludvig følte, efter hans eget udsagn, at han gennem sin militærtjeneste var blevet tvunget ind i en kamp for en sag, der ikke var hans.

En disciplinærsag ombord endte med, at Ludvig blev idømt vagtarrest, som skulle afsones i land på flådestationen. Denne straf reddede hans liv. Han afmønstredes fra L. Schleswig-Holstein, kort før det den 18. december 1944 blev angrebet af sovjetiske bombefly og sænket i havnen i Gdynia i Polen. Fra arresten var Ludvig vidne til den voldsomme begivenhed.

Efter straffen var udstået, var trængslerne ikke forbi. Ludvig blev da indrulleret i Værnemagtens landstyrker og var som 18-årig med i kampene på Vestfronten. Hans enhed blev splittet i kamp med canadiske tropper i et frontafsnit ved den franske by Besançon. Ludvig slap væk men blev på Lüneburger Heide såret i knæet af granatsplinter og indlagt på feltlazaret. Atter udskrevet blev han taget til fange og indsat i britisk krigsfange-

lejr, hvor han var, da krigen sluttede i maj 1945.

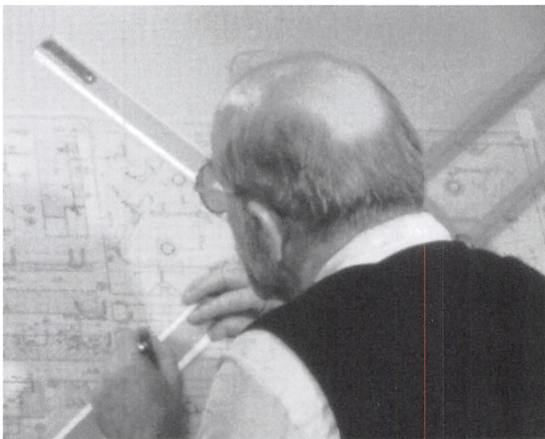
TIL DANMARK

Ludvig genså sin familie i Flensborg, hvorfra de søgte indrejsetilladelse til Danmark. Det trak ud og Albinus valgte sammen med hustruen og datteren at flygte over den dansk-tyske grænse i den lyse nat i sommeren 1945. I Flensborg havde Ludvig mødt sin Gretel, som han senere blev gift med. Hendes forældre havde der et hus, hvor Ludvig havde lejet et kammer. Udlejning af ledige rum var påtvunget i det overbefolkede Holsten og Syd-Schleswig, hvor flygtninge fra øst i milliontal havde søgt tilflugt mod krigens afslutning. Ludvig udførte i Flensborg hjælpearbejde for disse hjemløse mennesker gennem en gren af det danske KFUM.

Senere i 1945 fik både Gretel og Ludvig indrejse- og opholdstilladelse til Danmark. De flyttede til Strib, og Ludvig tog fat på sit oprindelige håndværk, som var fremstilling af snit- og stanseværktøj. Efter giftermålet flyttede parret til Århus, hvor Ludvig fik arbejde på kølemaskinfabrikken Sabroe. Den stræbsomme, flittige og omgængelige Ludvig tog i Århus sin uddannelse til værkfører med udmærkelse. Belønningen herfor var et guldur.

TIDEN I KOLDING

Ludvig fik omkring 1960 arbejde på Th. Breindahls værktøjsfabrik. Derefter begyndte det mangeårige virke på De Danske Mejeriers Maskinfabrik, det senere Pasilac Therm og det nuværende APV-Heat Transfer på

Ludvig konstruerer og kontrollerer.

Platinvej. Her var Ludvig fra 1962 beskæftiget med sit speciale: konstruktion af presseværktøjer. Mange betydningsfulde konstruktionsdetaljer, som indgår i dette firmas hovedprodukt, pladevarmevekslere, kan tilskrives Ludvig B. Hansens indsigt i presstekniske processer, hvor der anvendes presstryk på op til 15000 tons.

Ludvig var tillige kontaktperson til under-

leverandører og havde samlet sig bred faglig erfaring. Derfor var det vel også i overensstemmelse med omgivelsernes opfattelse af ham, når han indledte en faglig diskussion om et vanskeligt emne med ordene: "Min erfaring siger mig, at..."

BESØG I RIGA

Med Jerntæppets fald i 1989 åbnede der sig endelig mulighed for ændring i forholdene i de baltiske lande. Men allerede i 1986 gjorde Gorbatsjov det muligt for tidligere indbyggere at gense det tabte land.

Ludvig rejste i 1988 til Riga og genså sit barndomshjem. I 1991 slap russerne herredømmet over Baltikum, og i 1992 blev en række re-nationaliseringslove vedtaget. Da blev de inddragne ejendomme givet tilbage til de oprindelige ejere, og Ludvig og et familiemedlem blev ejere af det forladte store hus i Riga. I det forgangne halve århundrede havde huset været udlejningsejendom og var kun yderst nødtørftigt vedligeholdt.

Ludvigs sidste rejse til Riga var i 1993. Han mødtes her med enkelte af kammeraterne fra tiden før udvisningen af Letland.

Ludvigs liv, som i ungdommen var præget af to diktaturers magt endte brat i marts 1996, da han og hustruen Gretel omkom ved en trafikulykke nær Kolding.

KILDER

Artiklen bygger på oplysninger fra Ludvig B. Hansen selv samt børnene Helge, Jesper og Anette Hansen.

A. Kernwein har leveret data og foto af L. Schleswig-Holstein.